

Другий напрямок – це підвищення плодючості самок великої рогатої худоби з допомогою біологічно активних речовин. У м'ясних корів досить тривалий період від отелення до першого осіменіння. Найчастіше він зумовлюється порушенням функції яєчників, зокрема їх гіпофункцією, яка у зимово-весняний період, за даними деяких авторів, спостерігається у 50-70% неплодних корів. Тому було б доцільно в інституті розробляти методи попередження цього функціонального розладу, а також удосконалювати способи його лікування.

З переходом господарств до роботи в умовах ринкових відносин необхідно розробити критерії доцільності проведення заходів щодо поліпшення плодючості корів. Особливого значення це набуває при розведенні худоби у фермерських та інших господарствах приватної форми власності.

УДК 636. 12. 082. 11

Й.З.СІРАЦЬКИЙ¹, В.В.МЕРКУШИН¹, С.Ю.ДЕМЧУК¹, В.В.ШАПІРКО²,
Є.І.ФЕДОРОВИЧ¹, Т.В.ЗАСУХА¹

ПОРОДА ЯК РЕАЛЬНА ОДИНИЦЯ ГЕНЕТИЧНОЇ І ФЕНОТИПОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

¹Інститут розведення і генетики тварин УААН

²Інститут м'ясного скотарства УААН

Рівень удосконалення домашньої тварини, його відповідність потребам людського суспільства визначає й ідентифікує порода.

Поняття порода – одне з багатозначних понять. Воно, як і інше достатнього ступеня спільності поняття, містить в собі різноманітні смислові рівні, які відповідають етапам його розвитку в історичному аспекті.

Будучи впорядкованою сукупністю особин, порода представляє собою типовий приклад організованої складності, яка утворюється в результаті випадкової дії генетичних і паратипових факторів. Породи, яка консолідується за основними її особливостями не характерна генетична ентропія, тобто хаотичність, дезорганізованість генофонду.

Породі властиві всі три елементи системи (таблиця).

Ієрархія рівнів системи породи

Рівні системи	Елементи системи		
	структура	функція	історія
порода	екотипи (відріддя)	збереження специфічності, особливості	зміна соціально-економічних умов, потреб суспільства
популяція (стадо)	лінії, родини, типи конституції	реакція на штучний добір	зміна генетичного складу
особина	органи, клітини	реакція на природний добір	зміна генотипу
клітина статева	ядро, цитоплазма	забезпечення мутацій, комбінаційної мінливості або стабільності	зміна зовнішнього середовища

Елемент структури встановлюється за властивостями популяції або групи популяції. Виявляючи структуру об'єкту, перш за все його розглядають як систему, розкриваючи в ньому комплекс частин. Функція системи – це

сукупність її реакцій на умови зовнішнього і внутрішнього середовища; вона охоплює фізіологічні відправлення і короточасні акти первинних складових системи – особини, статевої клітини. Історія породи – це тривалі, як правило, неповоротні зміни, певна послідовність станів у часі.

В породі як системі зафіксований принцип циклічної взаємозалежності трьох її елементів. Зокрема, структура породи складає один з факторів, від якого залежить її функціонування і наявність групи особин, яким властиві характерні особливості, визначає специфіку породи. В свою чергу, виникнення таких особин – найголовніший показник для історії породи, яку вони складають. Так, зміна якості індивідуумів детермінує історію породи, до якої вони з часом будуть належати. Інколи цей ланцюг взаємної залежності представляє замкнутий цикл: історія породи є фактором, який закріплює своєрідність особин, які до неї належать.

Відомо, що процес виведення порід на основі схрещування починається з отримання помісей, які володіють бажаними якостями. В науковій літературі масив таких тварин визначається як систематична популяція. Сприймати останню як кінцевий результат селекції значить прагнути усувати чистоту і закінченість етапу селекції, надати абсолютний смисл пошуку і генетичній ентропії. Одночасно з прагненням вдосконалювати вид висока культура тваринництва передбачає надання особинам або їх більшості характерних особливостей, певну однорідність і, головне, здатність до високого успадкування селекціонованих ознак. Не викликає сумніву, що все перераховане є “прерогативою” породи. Тому породи представляють собою дійсно реальні одиниці селекції, де тимчасово втілюються гармонійні, добре “підігнані” генні комплекси, здатні до екологічних зрушень, які породжують новий, кращий фенотип.

УДК 636.12.082.4:576.74

Й.З. СІРАЦЬКИЙ, С.Б. ПРОСЯНИЙ

ЕМБРІОНАЛЬНИЙ РІСТ ТА РОЗВИТОК ПЛОДІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Вивчено ембріональний ріст та розвиток плодів, їх внутрішніх органів та матки тільних корів місцевої чорно-рябої (I групи) та різних генотипів української чорно-рябої молочної породи (II група – 5/8 Ч x 3/8 Г; III група 7/16 Ч x 9/16 Г і IV група 5/16 Ч x 11/16 Г). В кожній групі забивали по 5 голів на третьому, п'ятому, сьомому місяцях тільності. Встановлено, що в ембріональний період інтенсивність росту плода різна. Маса плодів тварин I групи у 3-місячному віці була нижчою, ніж у тварин II групи на 2,42%, III – на 2,83 і IV – на 6,73%. На п'ятому місяці тільності маса плодів I групи була меншою від маси плодів II групи на 11,09%, III – на 10,9 і IV групи на 12,83%. Різниця між масою плодів I і III та IV груп була статистично вірогідна. В 7-місячному віці маса плодів II групи була вищою на 9,54%, третьої – на 13,43 і четвертої – на 16,45% порівняно з тваринами першої групи. Різниця статистично вірогід-